

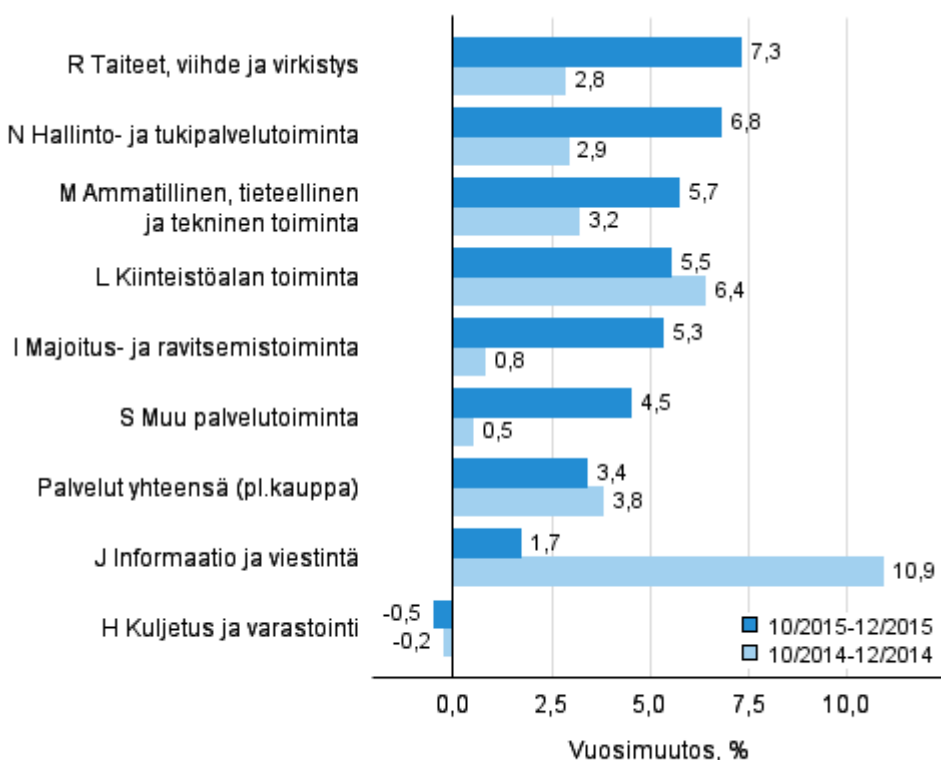
Palvelualojen liikevaihtokuvaaja

2015, joulukuu

Palveluiden liikevaihto kasvoi 3,4 prosenttia vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä

Tilastokeskuksen mukaan palvelualojen liikevaihto kasvoi vuoden 2015 loka-joulukuussa 3,4 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Vuotta aiemmin samalla ajanjaksolla liikevaihto kasvoi 3,8 prosenttia. Palvelualoissa ei ole mukana kaupan toimialoja.

Palvelualojen liikevaihdon kolmen kuukauden vuosimuutos (TOL 2008)

Lähde: Tilastokeskus

Vuoden viimeisellä neljänneksellä lähes kaikilla palvelualojen päätoimialoilla liikevaihdot kasvoivat, ainoastaan kuljetus- ja varastointialan yritysten liikevaihto supistui. Liikevaihto kohosi nopeimmin taiteen, viihteen ja virkistyksen toimialalla, jossa kasvua kertyi 7,3 prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta.

Loka-joulukuussa myös hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa yllettiin reippaaseen 6,8 prosentin nousuun. Hallinto- ja tukipalvelutoiminnan alatoimialoista suotuisimmin kehittyi turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut, jonka liikevaihto kasvoi peräti 13,6 prosenttia vuodentakaisesta. Myös työllistämistoiminnassa yllettiin voimakkaaseen 13,4 prosentin kasvuun.

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta kasvoi tarkastelujaksolla myös suotuisasti ollen 5,7 prosenttia plussalla vuodentakaisesta. Vuotta aiemmin samaan aikaan kasvua kertyi 3,2 prosenttia.

Vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä palvelualojen päätoimialoista heikoimmin on edelleen kehittynyt kuljetus ja varastointi, jossa liikevaihto laski 0,5 prosenttia vuodentakaisesta. Alatoimialoista vaisuimmin on edelleen kehittynyt maa- ja rautatieliikenne, jonka liikevaihto laski 0,3 prosenttia. Suotuisasti puolestaan on mennyt vesiliikenteessä, jossa liikevaihto kohosi 4,8 prosenttia. Liikevaihto kohosi myös varastoinnissa ja liikennettä palvelevassa toiminnassa (+1,5 %).

Sisällys

Informaatio- ja viestintäalan liikevaihdon kasvu vauhditti palveluita vuonna 2015	4
Liikevaihdon kehitys eriytynyt palvelualojen sisällä.....	4
Liikevaihdon kasvu nopeinta pelialalla.....	5
Kuljetusalaa rasittaa kysynnän ja hintojen lasku.....	6
Kuljetus ja informaatioala palvelujen suurimmat toimialat.....	7
Palvelualoilla pienet yritykset ovat kehittyneet isoja paremmin.....	8
Informaation ja viestinnän jalostusarvo noussut muita palvelualoja nopeammin.....	8

Taulukot

Liitetaulukko 1. Liikevaihdon vuosimuutos toimialoittain, % (TOL 2008).....	4
---	---

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Liikevaihdon vuosimuutos toimialoittain, % (TOL 2008).....	9
---	---

Kuviot

Kuvio 1. Neljännesvuosimuutokset H Kuljetuksen ja varastoinnin sekä J Informaation ja viestinnän toimialalla.....	4
Kuvio 2. Yrityskokoluokkien vaikutus toimialan Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta (TOL 62) kehitykseen, % -yksikköä.....	5
Kuvio 3. Informaation ja viestinnän liikevaihdon trendi eri alatoimialoilla vuosina 2011-2015.....	6
Kuvio 4. Maaliikenteen liikevaihto (TOL 49), tuottajahinta (TOL 49) sekä tieliikenteen tavarankuljetuksen kuljetussuorite	6
Kuvio 5. Kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihdon trendi eri alatoimialoilla vuosina 2011-2015.....	7
Kuvio 6. Palvelualojen päätoimialojen rakenne liikevaihdon jakauman perusteella vuonna 2014	7
Kuvio 7. Eri kokoisten yritysten vaikutus liikevaihdon kehitykseen, palvelutoimialoilla yhteensä (%-yksikköä).....	8
Kuvio 8. Jalostusarvon kehitys vuosina 2012-2014 toimialoilla H-N.....	8

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Palvelualojen liikevaihdon trendisarjat (TOL 2008).....	10
Liitekuvio 2. Palvelualojen liikevaihdon trendisarjat (TOL 2008).....	10

Tietojen tarkentuminen.....	11
Laatuseloste: Palvelualojen liikevaihtokuvaaja.....	13

Informaatio- ja viestintäalan liikevaihdon kasvu vauhditti palveluita vuonna 2015

Palvelujen liikevaihto kasvoi vuonna 2015 yhteensä 3,1 prosenttia edellisvuodesta. Palvelualojen päätoimialoilla liikevaihto kasvoi viime vuonna kuljetusta ja varastointia lukuun ottamatta. Kuljetuksessa ja varastoinnissa liikevaihto laski viime vuonna kolmatta vuotta peräjälkeen. Viime vuonna kuljetus- ja varastointialan liikevaihto väheni yhteensä 0,9 prosenttia.

Vuonna 2015 informaatio- ja viestintäalan liikevaihto kasvoi palvelualojen päätoimialoista voimakkaimmin ollen 6,3 prosenttia edellisvuotta suurempi. Kehitys on kuitenkin hidastunut vuoteen 2014 nähden, jolloin liikevaihto oli alalla vielä 9,0 prosentin kasvussa. Voimakkain kasvu alalla koettiin vuosien 2014-2015 taitteessa. Viime vuoden lopulla informaatio- ja viestintäalan kehitys ei ole poikennut enää merkittävästi koko palvelualan kehityksestä.

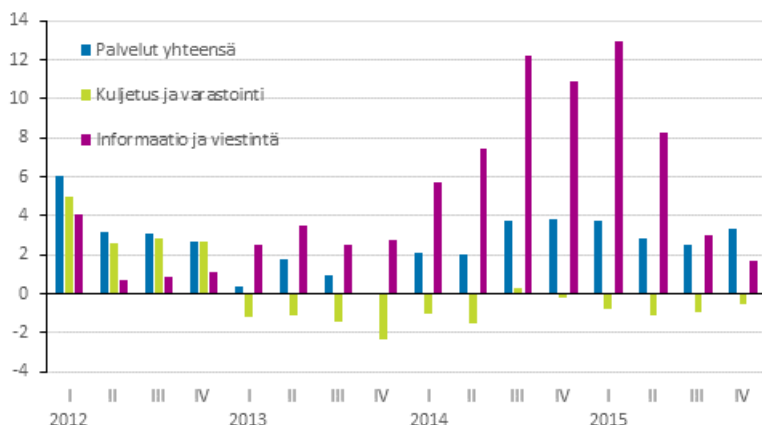
Liitetaulukko 1. Liikevaihdon vuosimuutos toimialoittain, % (TOL 2008)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
HIJLMNRS Muut palvelut	7,4	-7,4	5,3	7,3	3,7	0,8	2,9	3,1
H Kuljetus ja varastointi	7,3	-15,6	8,5	7,7	3,2	-1,5	-0,6	-0,9
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	5,8	-4,1	3,6	8,1	3,9	0,8	0,8	3,1
J Informaatio ja viestintä	4,7	-4,1	2,8	4,7	1,7	2,8	9,0	6,3
L=68 Kiinteistöalan toiminta	7,8	3,2	4,6	5,4	6,4	2,6	5,2	3,1
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	8,8	-8,9	3,0	9,1	5,6	1,1	2,1	4,7
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	12,1	-4,4	6,7	10,6	4,8	-0,5	1,9	4,0
R Taiteet, viihde ja virkistys	7,7	4,2	6,7	7,4	2,2	4,2	3,9	5,8
S Muu palvelutoiminta	7,5	1,3	3,1	5,2	1,5	2,0	1,2	1,2

Liikevaihdon kehitys eriytynyt palvelualojen sisällä

Vuonna 2015 informaatio- ja viestintäalan sekä kuljetus- ja varastointialan yritykset tuottavat lähes puolet koko palvelualan liikevaihdosta, mikä heijastuu vahvasti palvelualan suhdannekuvaan. Viime vuosina toimialojen liikevaihtokehitys on poikennut selvästi toisistaan: siinä missä kuljetus ja varastointialan liikevaihto on laskenut tasaisesti, on informaatio- ja viestintäala puolestaan noussut selvästi. Ilman informaatio- ja viestintäalan vahvaa kasvua palvelualojen liikevaihdon kokonaiskasvu olisi viime vuonna jäänyt vajaan prosenttiyksikön heikommaksi. Vastaavasti kuljetusalan heikko kehitys on puolestaan rokottanut palvelualan viime vuoden kasvua vajaan parin prosenttiyksikön verran.

Kuvio 1. Neljännesvuosimuutokset H Kuljetuksen ja varastoinnin sekä J Informaation ja viestinnän toimialalla

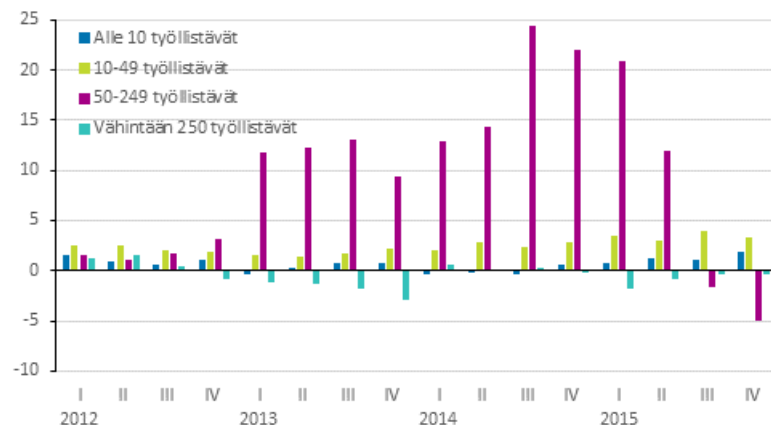

Lähde: Tilastokeskus

Liikevaihdon kasvu nopeinta pelialalla

Vuonna 2015 informaatio- ja viestintätoimiala kasvoi 6,3 prosenttia. Tästä kasvusta merkittävä osa tuli ohjelmistoalalta, joka on ollut viime vuodet erittäin vahvassa kasvussa. Vuonna 2014 alan liikevaihto ylsi 21,1 prosentin kasvuun ja myös viime vuonna alan liikevaihto oli varsin hyvässä 10,3 prosentin kasvussa. Ohjelmistoalan hintakehitys on ollut maltillista viime vuosina. Toissa vuonna alan tuottajahinnat nousivat 1,9 prosenttia ja viime vuonna hintojen nousu jäi 1,1 prosenttiin.

Kuvio 2. Yrityskokoluokkien vaikutus toimialan Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta (TOL 62) kehitykseen, % -yksikköä

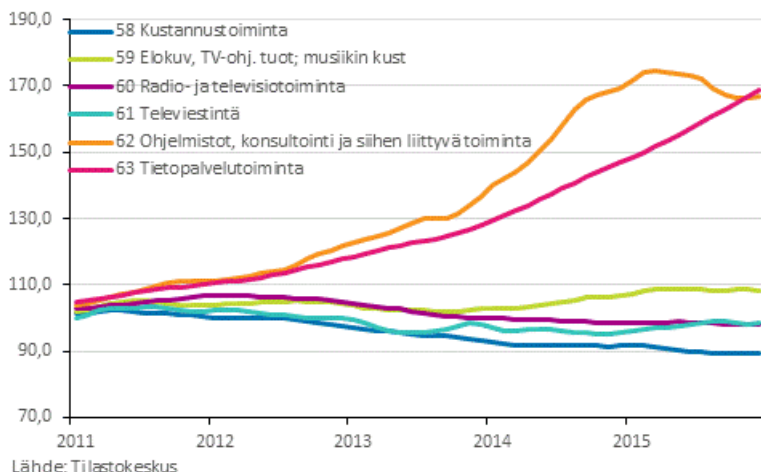

Lähde: Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdanpalvelu

Vuonna 2014 informaatio ja viestintätoimialalla yritysten lukumäärä kasvoi 262 yrityksellä, 9 718 yritykseen. Informaatio- ja viestintäalan voimakkaan kasvun taustalta löytyy ohjelmistoala ja etenkin peliteollisuus. Pelkästään ohjelmistoalan yritysten lukumäärä kasvoi vuonna 2014 yhteensä 222 yrityksellä 5 854 yritykseen ja alan henkilöstö kasvoi 0,7 prosenttia 43 983 henkilötyövuoteen edellisvuodesta. Konkursseja ohjelmistoalalla tehtiin toissa vuonna pitkän ajan keskiarvoa selvästi enemmän. Vuonna 2015 konkurssien määrä kääntyi selvään laskuun vähentyen 17 prosenttia edeltävästä vuodesta.

Ohjelmistoalan yritykset ovat lähes yksinomaan pieniä tai keskisuuria, alle 250 henkeä työllistäviä. Viime vuodet alan kasvu on pitkälti ollut näiden yritysten varassa. Voimakkainta kasvu on ollut etenkin keskisuurissa (50-249 työllistävissä) ohjelmistoalan yrityksissä, joiden liikevaihto kääntyi selvään laskuun viime vuoden lopulla. Vuoden kolmannella neljänneksellä toimialan keskisuurten yritysten liikevaihto laski 4,1 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 12,5 prosenttia.

Kuvio 3. Informaation ja viestinnän liikevaihdon trendi eri alatoimialoilla vuosina 2011-2015

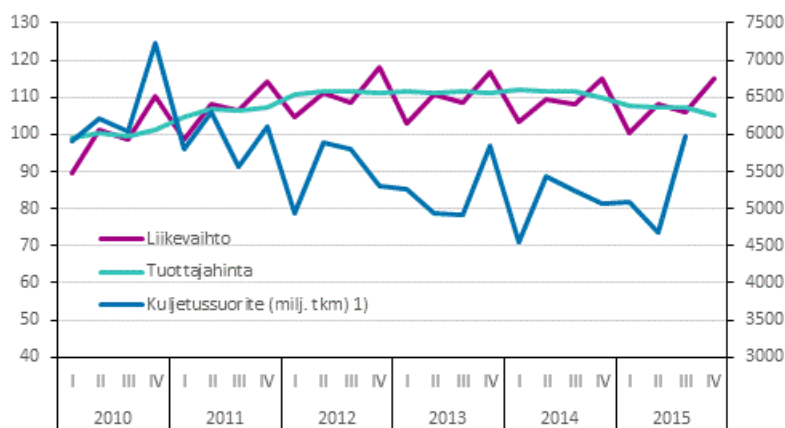

Kuljetusalaa rasittaa kysynnän ja hintojen lasku

Viime vuonna kuljetusalaa rasitti varsinkin maaliikenteen heikko kehitys. Vuonna 2015 maaliikenteen liikevaihto supistui 1,6 prosenttia vuotta aiemmasta. Kehityksen taustalla on niin kuljetuspalveluiden vähentynyt kysyntä kuin laskevat hinnatkin. Kysyntään heijastuu kuljetuspalveluista riippuvaisten toimialojen heikko kehitys. Esimerkiksi tukkukaupassa ja teollisuudessa liikevaihto on ollut viimeiset kolme vuotta laskusuuntainen. Alan tuottajahinnat puolestaan kääntyivät selvään laskuun viime vuonna. Edellisvuodesta maaliikenteen kuljetuspalvelun hinta on laskenut peräti 4 prosenttia. Tätä edeltävinä vuosina maaliikenteen hintakehityksessä ei vuositasolla ole koettua laskua.

Tavarankuljetustilaston mukaan kotimaan tieliikenteen kuljetussuorite väheni toissa vuonna 3,2 prosenttia. Vuoden 2015 alkupuoliskolla tieliikenteen kuljetussuorite oli edelleen laskussa (-2,1 %), mutta kääntyi kolmannella vuosineljänneksellä kasvuun. Tieliikenteessä kuljetetun tavarantoiminnan määrä kääntyi vuositasolla kasvuun jo toissa vuonna.

Kuvio 4. Maaliikenteen liikevaihto (TOL 49), tuottajahinta (TOL 49) sekä tieliikenteen tavarankuljetuksen kuljetussuorite

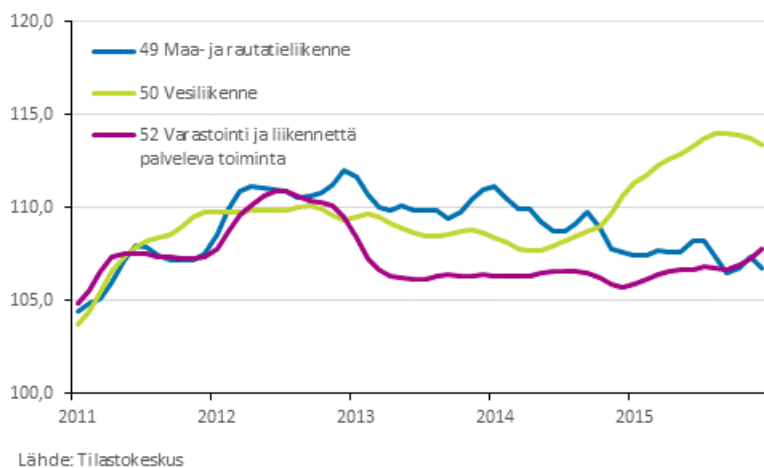

Maaliikenteen heikosta kehityksestä huolimatta alalla tehdyt konkurssit vähenivät lähes 30 prosenttia vuoden 2015 aikana. Alalla tehtyjen konkurssien määrä on ollut laskussa toissa vuodesta lähtien. Haastava suhdannekehitys vaikuttaa kuitenkin alalle tuloon. Aloittaneiden yritysten määrä onkin ollut laskussa jo useamman vuoden. Uusia aloituksia tilastoitiin maaliikenteessä vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 9,6 prosenttia edeltävän vuoden vastaavaa ajankohtaa vähemmän.

Vuonna 2014 kuljetus- ja varastointitoimialan yritysten lukumäärä väheni 473 yrityksellä, 21 580 yritykseen. Toimialan henkilöstön lukumäärä laski 5 051 henkilöllä, 125 154 henkilöön. Henkilöstömäärän kehitys oli suotuisinta vuonna 2014 varastointia ja liikennettä palvelevalla alatoimialalla, jossa henkilötövuodet kasvoivat edellisvuodesta 1 147 henkilöllä 27 078 henkilöön. Vuonna 2014 heikoiten henkilöstömäärät kehittivät posti- ja kuriiritoiminnassa, jossa henkilöstömäärä laski edellisvuodesta 3 718:sta 16 417 henkilöön.

Sekä maa- ja rautatieliikenteessä että varastoinnissa ja liikennettä palvelevassa toiminnassa kasvua on syntynyt viime vuosina alle 5 vuotta toimineiden yritysten kautta. Viime vuonna vesiliikenteen kasvua on edesauttanut erityisesti vanhojen, yli 5 vuotta toimineiden yritysten liikevaihdon kasvu.

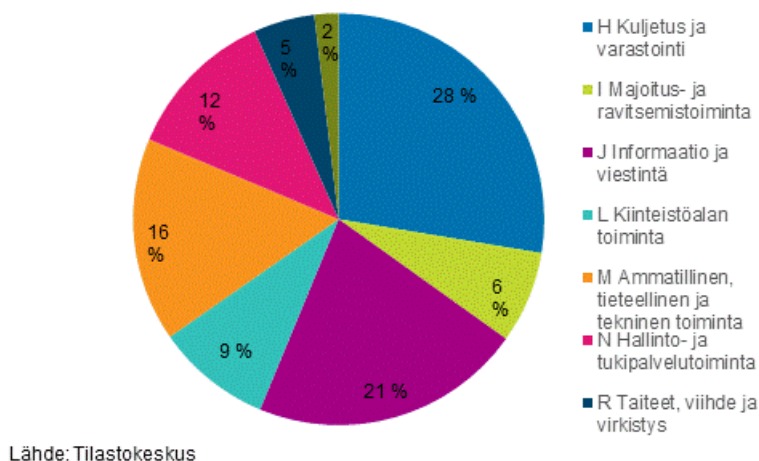
Kuvio 5. Kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihdon trendi eri alatoimialoilla vuosina 2011-2015

Kuljetus ja informaatioala palvelujen suurimmat toimialat

Vuonna 2014 Suomessa oli 142 973 palvelualojen yritystä ja henkilöstöä näissä yrityksissä oli yhteensä 534 332. Jos tarkastellaan yritysten jakautumista eri toimialoille liikevaihdon osuuksien perusteella, on painoarvoltaan suurin kuljetus ja varastointi, jonka osuus on 27,5 prosenttia. Toiseksi suurin on informaatio- ja viestintä 21,3 prosentin osuudella. Näiden kahden toimialan liikevaihto kattaa lähes puolet kaikista palveluista. Kuljetuksen ja varastoinnin toimialalla työskentelee 23,4 prosenttia sekä informaatioissa ja viestinnässä 14,7 prosenttia koko palvelualojen henkilöstöstä.

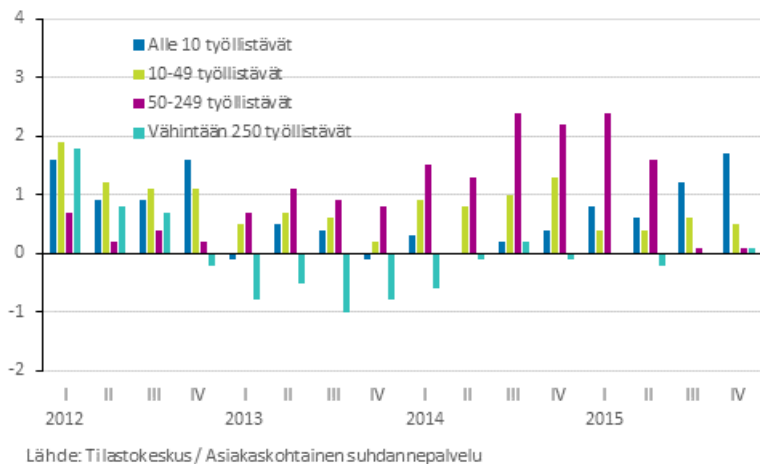
Kuvio 6. Palvelualojen päätoimialojen rakenne liikevaihdon jakauman perusteella vuonna 2014

Palvelualoilla pienet yritykset ovat kehittyneet isoja paremmin

Palvelualoilla eri kokoluokan yrityksillä on toisistaan poikkeava vaikutus koko toimialan liikevaihdon kehitykseen. Viimeisten kolmen vuoden aikana suurten, yli 250 henkilöä työllistävien palvelualojen yritysten vaikutus koko palvelualojen kehitykseen on ollut lähes koko ajan negatiivinen. Sen sijaan keskisuurten, 50-250 henkilöä työllistävien yritysten liikevaihdon kasvu on viime vuosina vaikuttanut suotuisasti palvelualojen kehitykseen. Myös pienten, alle 10 hengen yritysten vaikutus palvelualojen kasvuun on voimistunut erityisesti vuoden 2015 ensimmäisestä neljänneksestä alkaen.

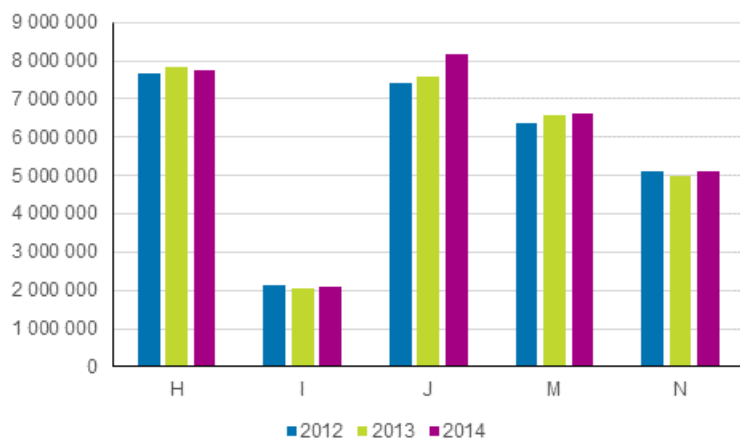
Kuvio 7. Eri kokoisten yritysten vaikutus liikevaihdon kehitykseen, palvelutoimialoilla yhteensä (%-yksikköä)

Informaation ja viestinnän jalostusarvo noussut muita palvelualoja nopeammin

Palvelualojen tuotantoa voidaan mitata myös jalostusarvolla. Jalostusarvo mittaa toimipaikan varsinaisessa tuotantotoiminnassa eri tuotantotehtävien tuottamaa yhteenlaskettua arvonlisäystä. Merkittävin muutos palvelualoilla jalostusarvon kehityksessä vuosina 2012-2014 on tapahtunut informaatio- ja viestintätoimialalla, jossa jalostusarvo on kasvanut 7,8 prosenttia, 8,2 miljardiin euroon.

Kuvio 8. Jalostusarvon kehitys vuosina 2012-2014 toimialoilla H-N

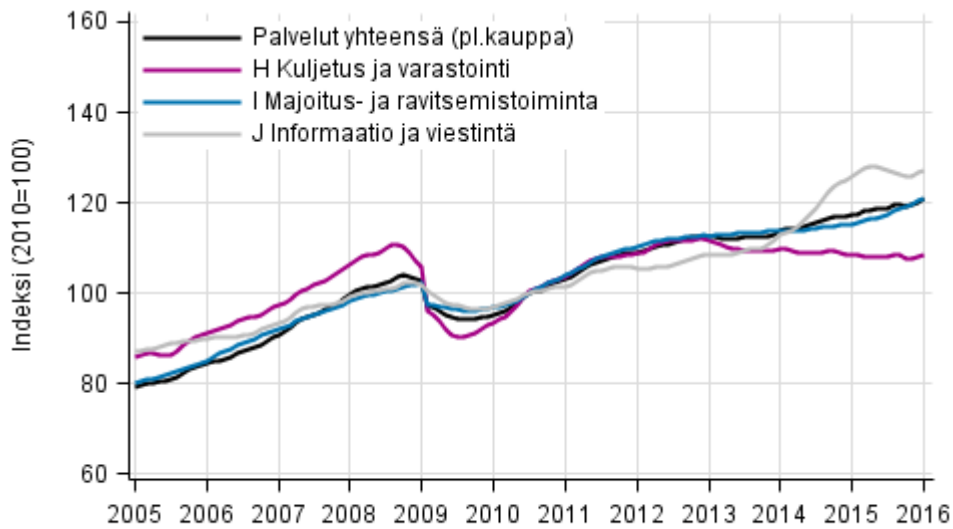
Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Liikevaihdon vuosimuutos toimialoittain, % (TOL 2008)

	Kolmen kuukauden vuosimuutokset, %				Kumulatiivinen vuosimuutos, %	Uusimman kuukauden vuosimuutos, %
	01-03/2015	04-06/2015	07-09/2015	10-12/2015		
HIJLMNRS Muut palvelut	3,8	2,8	2,6	3,4	3,1	5,9
H Kuljetus ja varastointi	-0,8	-1,1	-1,0	-0,5	-0,9	-1,1
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	1,8	1,7	3,6	5,3	3,1	8,3
J Informaatio ja viestintä	13,0	8,2	3,0	1,7	6,3	4,5
L=68 Kiinteistöalan toiminta	0,8	0,2	5,5	5,5	3,1	17,2
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	3,5	4,1	5,3	5,7	4,7	6,5
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	1,8	2,5	4,4	6,8	4,0	8,5
R Taiteet, viihde ja virkistys	7,0	6,9	2,1	7,3	5,8	8,7
S Muu palvelutoiminta	-0,9	0,2	0,9	4,5	1,2	6,4

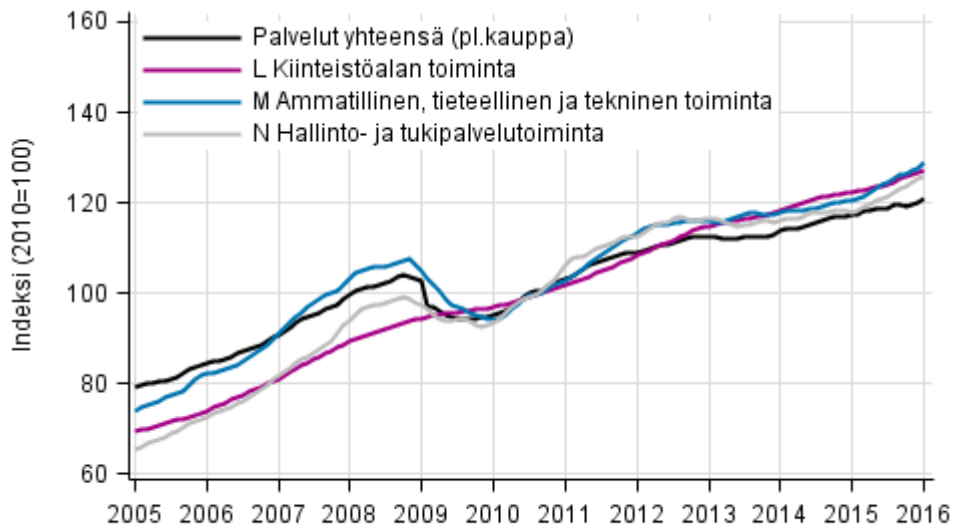
Liitekuviot

Liitekuvio 1. Palvelualojen liikevaihdon trendisarjat (TOL 2008)

Lähde: Tilastokeskus

Liitekuvio 2. Palvelualojen liikevaihdon trendisarjat (TOL 2008)

Lähde: Tilastokeskus

Tietojen tarkentuminen

Tilaston tiedot ovat tarkentuneet alla olevan taulukon mukaisesti. Lisätietoja tietojen tarkentumisesta on laatuselosteen kohdassa 3.

Liikevaihdon vuosimuutosten tarkentuminen päätoimialoilla¹⁾

Toimiala / Tilastokuukausi		Vuosimuutos,%		Tarkentuminen,%-yksikköä
		1. julkistus	Uusin julkistus (2016-03-15)	
HIJLMNRS Muut palvelut	07/2015	4,9	4,1	-0,8
	08/2015	2,6	2,0	-0,6
	09/2015	2,5	1,6	-0,9
	10/2015	0,7	0,4	-0,3
	11/2015	3,7	3,4	-0,3
H Kuljetus ja varastointi	07/2015	0,9	0,9	0,0
	08/2015	-0,1	-0,5	-0,4
	09/2015	-2,3	-3,2	-0,9
	10/2015	-4,2	-4,3	-0,1
	11/2015	3,7	4,2	0,5
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	07/2015	5,0	4,3	-0,7
	08/2015	3,6	2,5	-1,1
	09/2015	5,0	4,2	-0,8
	10/2015	4,1	4,0	-0,1
	11/2015	3,5	3,5	0,0
J Informaatio ja viestintä	07/2015	9,5	9,0	-0,5
	08/2015	0,3	0,1	-0,2
	09/2015	1,0	0,8	-0,2
	10/2015	-2,0	-1,8	0,2
	11/2015	2,2	1,9	-0,3
L=68 Kiinteistöalan toiminta	07/2015	4,8	3,6	-1,2
	08/2015	3,7	2,7	-1,0
	09/2015	12,0	9,9	-2,1
	10/2015	4,9	4,0	-0,9
	11/2015	-6,4	-7,1	-0,7
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	07/2015	9,8	6,3	-3,5
	08/2015	8,9	7,0	-1,9
	09/2015	4,6	3,1	-1,5
	10/2015	5,2	4,1	-1,1
	11/2015	7,8	6,3	-1,5
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	07/2015	5,0	4,5	-0,5
	08/2015	5,1	4,8	-0,3
	09/2015	4,7	4,1	-0,6
	10/2015	3,7	3,2	-0,5
	11/2015	8,8	8,8	0,0
R Taiteet, viihde ja virkistys	07/2015	0,9	0,3	-0,6
	08/2015	3,0	3,2	0,2
	09/2015	3,6	2,7	-0,9
	10/2015	6,7	6,1	-0,6
	11/2015	6,8	6,9	0,1

Toimiala / Tilastokuukausi		Vuosimuutos, %		Tarkentuminen, %-yksikköä
		1. julkistus	Uusin julkistus (2016-03-15)	
S Muu palvelutoiminta	07/2015	3,1	2,9	-0,2
	08/2015	0,7	0,1	-0,6
	09/2015	1,7	-0,2	-1,9
	10/2015	0,3	0,6	0,3
	11/2015	8,1	6,5	-1,6

1) 1. julkistus viittaa ajankohtaan kun viiteajankohdan tieto on ensimmäisen kerran julkaistu. Tarkentuminen kuvaa ensimmäisen ja tuoreimman julkaisun vuosimuutosprosenttien erotusta.

Liikevaihdon pitkänaikavälin vuosimuutosten tarkentuminen päätoimialoilla

Toimiala	Vuosi	Keskiarvo ¹⁾	Itseisarvojen keskiarvon ²⁾
HIJLMNRS Muut palvelut	2012	-0,8	0,8
	2013	-0,8	0,8
	2014	-0,7	0,7
H Kuljetus ja varastointi	2012	-0,4	0,6
	2013	-0,5	0,5
	2014	-0,1	0,4
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2012	-0,6	0,7
	2013	-0,8	0,8
	2014	-0,8	0,8
J Informaatio ja viestintä	2012	-0,7	0,7
	2013	-0,6	0,7
	2014	-0,3	0,5
L=68 Kiinteistöalan toiminta	2012	-1,2	1,3
	2013	-1,3	1,3
	2014	-0,8	0,9
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	2012	-1,9	2,0
	2013	-1,7	1,7
	2014	-2,0	2,0
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	2012	-0,6	0,7
	2013	-0,4	0,6
	2014	-1,1	1,2
R Taiteet, viihde ja virkistys	2012	-0,1	0,5
	2013	-0,3	0,6
	2014	-0,6	0,8
S Muu palvelutoiminta	2012	-0,7	1,0
	2013	-1,3	2,3
	2014	-0,7	1,0

1) Keskiarvo ensimmäisen ja seitsemännen julkaisukerran välillä tarkentuneista tiedoista tilastovuonna

2) Keskiarvo ensimmäisen ja seitsemännen julkaisukerran erotusten itseisarvoista

Laatuseloste: Palvelualojen liikevaihtokuvaaja

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Liikevaihtokuvaajat ovat indeksejä, jotka kuvaavat kuukausitasolla yritysten liiketoiminnan kehitystä. Indeksien laskennassa käytetään lähes koko Suomen yritystoiminnan kattavaa Verohallinnon kausiveroaineistoa sekä Tilastokeskuksen suoraa tiedonkeruuta ja yritysrekisteriä. Liikevaihtoindeksejä julkaistaan teollisuuden, rakentamisen, kaupan ja muiden palveluiden toimialoista.

Tietoja käytetään Eurostatissa, Euroopan keskuspankissa, eräissä kansainvälisissä organisaatioissa ja Suomen julkisessa hallinnossa sekä aluekehittämisessä yritystalouden kehityksen seurantaan ja analysointiin. Elinkeinoelämä ja tutkimuslaitokset käyttävät tietoja markkinoiden ja kilpailijoiden kehityksen arviointiin. Tilastokeskuksessa Tuotannon suhdannekuvaaja sekä Neljännesvuositilinpito käyttävät liikevaihtoindeksejä lähdeaineistonaan.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Käytetyt käsitteet

Liikevaihto on määritelty käsitteellisesti kirjanpitolaissa eikä se sisällä arvonlisäveroa. Teollisuudessa tarkastellaan koko liikevaihdon lisäksi **kotimaan- ja vientiliikevaihtoa**. Rakentamisen liikevaihtokuvaaja käsittää ensisijaisesti rakennusyritysten kotimaan myynnin, mutta tietyt toimintamallit kuten perustajaurakoinnin, se kuvaa hankintojen mukaan arvostettuna.

Vuosimuutos kuvaa muutosta edellisvuoden vastaavasta ajanjaksosta. Kolmen kuukauden liukuva muutos lasketaan vertaamalla kolmen kuukauden indeksien summaa edellisvuoden vastaavan ajanjakson summaan. Kolmen kuukauden keskiarvo vuosimuutoksissa tasaa kuukausittaista satunnaisvaihtelua.

Arvoindeksi kuvaa liikevaihdon nimellisarvoa suhteessa perusvuoden arvoon. Arvoindeksi sisältää sekä hintojen muutokset että määrän muutokset. Liikevaihtokuvaajat ovat arvoindeksejä. Niiden arvot saadaan suoraan käytettävistä aineistoista.

Määrä- eli volyyymi-indeksi kuvaa määrissä tapahtuneita muutoksia. Tilastokeskus tuottaa kaupan, teollisuuden ja rakentamisen toimialoista määräindeksit. Kaupan ja rakentamisen määräindeksit saadaan jakamalla liikevaihdon arvoindeksit hintaindeksillä: määräindeksi = $100 \times (\text{arvoindeksi} / \text{hintaindeksi})$.

Teollisuuden määrä- eli volyyymi-indeksi tuotetaan erilliseen noin 1 000 toimipaikan otokseen perustuen.

Kausitasoitettu aikasarja on indeksisarja, josta on poistettu vuosittainen systemaattinen vaihtelu.

Trendisarja kuvaa pitkän aikavälin kehitystä.

Toimialaluokitus

Toimialaluokat on muodostettu toimialaluokitus [TOL 2008](#):n mukaisesti (Tilastokeskus, Helsinki 2008).

1.3 Lait ja asetukset

Tilastojen laadintaa ohjaa valtion tilastotoimen yleislaki, [tilastolaki](#). Tiedonantajilta kerätään vain ne välttämättömät tiedot, joita ei saada muualta. Indeksisarjat julkaistaan niin, että niistä ei voida päätellä yksittäisen yrityksen tietoja tai kehitystä. Liikevaihtokuvaajien tilastointia ohjaa EU:n asetus lyhyen aikavälin tilastoista N:o 1165/98. Asetus velvoittaa jäsenvaltioita tuottamaan indeksisarjoja mm. liikevaihtotiedoista tietyiltä toimialoilta.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Perusjoukko

Liikevaihtokuvaajien perusjoukkona ovat kuukausivalvonnassa olevat arvonlisäverovelvolliset työnantajat. Eräät monitoimialaiset yritykset on jaettu ns. toimialayksiköihin toimialapuhtauden parantamiseksi.

Verohallinnon kausiveroaineisto

Indeksin laskennassa käytetään arvonlisäverotuksen kausiveroaineistoa. Aineisto sisältää kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuositietoja ilmoittavien yritysten arvonlisäverotiedot. Kuukausittain tietonsa raportoivat ne yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto on yli 50 000 euroa. Neljännesvuosiraportointiin ovat oikeutettuja alv-tietojen osalta ne yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto on 25 001 - 50 000 euroa. Vuositason raportointiin ovat alv-tietojen osalta oikeutettuja ne yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto on korkeintaan 25 000 euroa.

Tavaroita ja palveluja myyvä elinkeinonharjoittaja on arvonlisäverovelvollinen yritysmuodosta riippumatta. Arvonlisäverotuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät mm. elinkeinonharjoittajat, joiden toiminta on vähäistä, pankki- ja rahoitustoiminta sekä eräät uskonnolliset yhdyskunnat ja yleishyödylliset yhteisöt. Valtio ja kunta ovat verovelvollisia liiketoiminnan muodossa harjoitetusta toiminnasta.

Tilastokeskuksen oma tiedonkeruu

Arvonlisäveroaineistoa täydennetään Tilastokeskuksen omalla tiedonkeruulla. Myyntitiedustelussa Tilastokeskus kerää kuukausittain liikevaihtotietoja noin 2 000 toimialojensa merkittävimmältä yritykseltä. Otoksen osuus kunkin päätoimialan yritysten lukumäärästä on 0,1-7 prosenttia, mutta liikevaihdolla mitattuna otos kattaa 19-76 prosenttia toimialasta riippuen.

Laskenta

Aineistossa havaitut systemaattiset virheet korjataan ennen laskentaa. Laskennan aikana havaitut virheelliset tiedot oikaistaan tai niiden vaikutus poistetaan. Aineisto tarkistetaan yritystasolla käymällä läpi merkittävimmät yritysjärjestelyt ja liikevaihdon muutokset, yritysten aloitukset ja lopetukset.

Liikevaihtokuvaajien **perusvuosi on 2010**. Laskenta perustuu **muutosestimointiin**. Menetelmässä vertaillaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun muassa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Indeksit lasketaan kuukausittain uudelleen kunnes aineisto on lopullinen.

Käytetyt työpäiväkorjaus- ja kausitasoitusmenetelmät

Kausitasoitusta sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin yrityksistä itsestään johtumaton ilmiö, kuten säätilojen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat. Kaikki liikevaihtosarjat tasoitetaan TRAMO/SEATS -menetelmällä, joka on Eurostatin suosittama kausitasoitusmenetelmä. Tarkempaa tietoa aikasarjojen kausivaihtelusta ja kausitasoitukseen käytetystä menetelmästä saa [Kausitasoitus Tramo/Seats -menetelmällä](#) -selosteesta.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Liikevaihtokuvaajien aineisto kattaa lähes koko Suomen yritystoiminnan. Uusimmat indeksiluvut voivat muuttua hieman aineiston kertymisen ja yritysten ilmoittaminen tietojen muutosten vuoksi. Aineiston täydentymisestä johtuen tiedot päivittyvät julkistuksissa yli vuoden ajan. Tiedot tarkentuvat eniten viiden kuukauden ajan ensimmäisestä julkaisusta. Tietojen tarkentuminen päätoimialoilla eri julkaisukertojen välillä sekä pitkällä aikavälillä keskimäärin on esitetty [omissa taulukoissaan](#).

Koska tietyn kuukauden kausiveroaineisto täydentyy eräpäivän jälkeenkin, jokaisen kohdekuukauden aineisto päivitetään toistuvasti. Aineisto kertyy kuukausi- ja neljännesvuosi-ilmoittajien osalta 6-9 kuukauden ajan sekä vuosi-ilmoittajien osalta yli vuoden ajan. Ensimmäisellä poimintakerralla aineiston kattavuus on keskimäärin 90 % yritysten liikevaihdolla mitattuna.

Vähittäiskaupasta tuotetaan otoksen perusteella myös ennakko. Ennakon tuloksia verrataan kokonaisaineistosta laskettuihin tietoihin ennakon osuvuuden määrittelemiseksi.

Mitattavat muuttujat (liikevaihto ja toimiala) vastaavat hyvin Eurostatin määritelmiä. Myyntitiedustelun liikevaihtokäsite on pääsääntöisesti kirjanpitolain mukainen. Pitkäkestoisia projekteja lukuun ottamatta myynti kohdistetaan suoriteperusteisesti eli laskutuksen mukaisesti. Kausiveroilmoituksesta laskettava liikevaihto ei täysin vastaa kirjanpitolain mukaista liikevaihtoa, koska se voi sisältää mm.

käyttöomaisuuserien myyntejä, muita tuottoja ja satunnaisia eriä. Aineistossa voi myös olla virheitä esimerkiksi optisesta luvusta tai tiedonantajien virheistä johtuen. Käytössä olevan aineiston kattavuuden vuoksi tilastointimenetelmää voidaan pitää lähes harhattomana. Yrityksen toimiala on päätoiminnan

mukainen. Sivutoimintojen vaikutusta on pienennetty jakamalla merkittävimmät sivutoiminnot omiksi toimialayksiköikseen.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kaupan myynnistä julkaistaan ennakko vain kuukauden viiveellä. Laajemmat kaupan myynnin kuukausittaiset ennakkotiedot julkaistaan noin puolentoista kuukauden viiveellä. Teollisuuden, rakentamisen ja muiden palveluiden liikevaihtokuvaajat julkaistaan noin kahden ja puolen kuukauden viiveellä, kuten kaupan myynnin tarkentuneet tiedot. Julkaisupäivät on koottu [julkistamiskalenteriin](#).

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Julkistuksia on liikevaihtokuvaajista kuukausittain neljä: teollisuuden, rakentamisen, kaupan ja muiden palvelujen liikevaihtokuvaajista kustakin erikseen. Uusimmat julkistukset ilmestyvät julkaisupäivänä Tilastokeskuksen kotisivulle.

Internetissä julkaistaan liikevaihtokuvaajien uusimpien julkistusten lisäksi kuvaukset, katsaukset, aikasarjat ja kuvioit kullekin tilastolle. Tiedot päivitetään aina uusimman tiedon ilmestyessä. Liikevaihtokuvaajat julkaistaan internetissä myös Tilastokeskuksen maksuttomassa tilastotietokannassa ([StatFin](#)).

Erityisselvityksille Verohallinnon kausiveroaineisto antaa monipuoliset mahdollisuudet. Suhdannetietoa tuotetaan toimialoittain ja alueittain sekä nimetyistä yritysryhmistä. [Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun](#) avulla voi saada tietoa esimerkiksi liikevaihdosta, viennistä, palkoista tai henkilöstömäärästä. Lisäksi kasvukatsaus kuvaa aineistosta löytyviä suhdannekehityksen syitä.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Liikevaihtokuvaajien aikasarjat ovat ajallisesti vertailukelpoisia. Toukokuussa 2014 liikevaihtokuvaajissa otettiin käyttöön Yritystilastojen yhtenäinen tuotantojärjestelmä. Uudistus paransi liikevaihtokuvaajien laatua lisäämällä sen yhteneväisyyttä muihin yritystilastoihin. Merkittävimmät muutokset liittyivät toimiala- ja yritysluokitusten yhtenäistämiseen sekä yritysjarjestelyiden aiempaa laajempaan käsittelyyn. Uudistuksen yhteydessä liikevaihtokuvaajat laskettiin uudelleen vuoden 2013 alusta, mikä näkyi tietojen tarkentumisena osalla julkaistavista toimialoista. Muutosten vaikutukset on huomioitu tilaston tuotannossa siten, ettei julkaistuihin indeksisarjoihin muodostu aikasarjakatkoksia. Tilasto tulkinta on säilynyt muutoksen myötä niin ikään ennallaan. [Lisätietoa](#) tuotannon uudistamisesta ja tilastoista, joita uudistus koskee.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Liikevaihtokuvaajissa kullekin kalenterikuukaudelle kohdistuu sille ajoittuva myynti yrityksen tilikaudesta riippumatta. Tilastokeskuksen yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastossa liikevaihtotiedot ovat tuloslaskelman mukaisia ja kyseisenä vuonna päättyvältä tilikaudelta. Jos tilikauden pituus eroaa 12 kuukaudesta, liikevaihto muunnetaan yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastossa 12 kuukautta vastaavaksi, ellei todellinen toiminta ole alle 12 kuukautta.

Liikevaihtokuvaajat kattavat arvonlisäverovelvollisuuden rajan ylittävät yritykset eli yli 8 500 euroa liikevaihtoa tuottavat yritykset. Liikevaihtotietojen laskennassa aloittaneet ja lopettaneet yritykset otetaan huomioon heti, kun yritys on tullut arvonlisäverovelvolliseksi tai tieto lopettamisesta on saatu. Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastoon tulevat yritykset, jotka ovat toimineet yli puoli vuotta tilastovuonna ja jotka ovat työllistäneet enemmän kuin puoli henkilöä tai joiden liikevaihto tai tase on ylittänyt vuosittain määritellyn tilastorajan.

8. Dokumentointi

Lisää tilaston metatietoja löytyy kunkin liikevaihtokuvaajan omilta kotisivuilta (käsitteet ja määritelmät, menetelmäseloste ja luokitukset) ja Statfin -palvelusta.

Lisätietoja

Anna Muurainen 029 551 2670

Aki Niskanen 029 551 2657

Vastaava tilastojohtaja:

Mari Ylä-Jarkko

palvelut.suhdanne@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Palvelualojen liikevaihtokuvaaja, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-0971 (pdf)